

La mort, el passat 9 d'octubre, del fotògraf Paco Alguersuari a noranta anys d'edat va deixar el fotoperiodisme sense un dels seus referents més entranyables. Durant mig segle Alguersuari, col·laborador de l'agència EFE i d'El Mundo Deportivo des de 1955, va immortalitzar els grans esdeveniments esportius. Va cobrir vint-i-cinc edicions del Tour i de la Vuelta, vint del Giro i sis jocs olímpics, per citar algunes competicions. El 1961 va aconseguir el World Press Photo i el 1985 l'Ordre Olímpica del COI, entre altres premis.

El senyor Paco o la crisi del fotoperiodisme

Emilio Pérez de Rozas

Fotos: Arxiu familiar Alguersuari

Eren uns éssers especials. I vosaltres m'entendreu. Gent nascuda per lluitar, per inventar-se la seva pròpia vida, per crear el seu propi estil (impossible de copiar, de transmetre, de convertir en llegat), una manera massa peculiar de treballar, d'entendre i aprendre la professió, de practicar la fotografia i, sobretot, el fotoperiodisme.

No tenien estudis ni els necessitaven. Ni els volien comprar ni adquirir. És més, ni tan sols se'ls podien permetre, pagar. Però, no obstant això, entre ells parlaven d'intrusisme, una paraula oblidada a la nostra professió però que, en els temps que jo era nen, i fins a jove, sí, fins a jove, anava a llengües de tothom.

Em direu que viure de la fotografia, quan només hi havia la fotografia, és a dir, quan no hi havia una altra imatge a part d'aquest document mig de paper mig de cartró, en blanc i negre ("Emilio", em deia el pare, "la vida és de colors però les fotos han de ser en blanc i negre"), era ben fàcil. Després, la televisió ho va complicar tot. Bé, tot no, fins que no van sortir les imatges de les meques fent sexe als porxos de La Boqueria a *El País*, tothom mirava cap a una altra banda; per tant, encara no ens han eliminat, i tampoc el paper.

Els, que consti, aquells païos que tenien, com el pare, tota la paret, tota, del laboratori a vessar de 100.000 telèfons; ells, els qui passejaven les ungles de les mans

tenyides del marró del revelador; ells, capaços d'aixecar-se feliços a les quatre del matí per anar a un incendi; ells, com el pare, capaços d'abandonar el diumenge la taula familiar a les tres per anar-se'n al futbol –quan a moltes llars encara no havien començat ni a dinar–, sentint la dona dir-los: "Però, Carlos, tu què hi vas a fer? A pintar les ratlles del camp?"; ells, insisteixo, van ensenyar amb el seu exemple, però mai, mai, van obrir un despatx, una escola o una facultat.

Es consideraven periodistes, però res més lluny de la realitat. Dificilment es pot considerar periodista aquell que tenia dificultats serioses per escriure un peu de foto. Si hi havia gent, abans i ara, que només serveixen per a això, ells eren molt més. Eren, i això feia mal, i molt, als seus diaris, als mateixos directors. Als que manaven a les redaccions els empi-pava no tenir-los sotmesos, tot i que gaudissin enviant-los allà on ni hi havia notícia ni s'esperava, o maltractant el seu material escollint la pitjor foto de totes les que havien dut al diari. "Si no volies que sortís publicada aquesta foto, no l'hauries d'haver enviada, perquè tenies molts números que a aquest ximple li agradés l'única foto que a tu no t'agrada", li deia l'oncle Manolo al pare cada matí, quan veia, a les pàgines de gravat al buit, el resultat de la seva atregada jornada. Per no ser no eren ni de plantilla, no estaven en nòmina, eren

Paco Alguersuari amb un laboratori portàtil. Sempre va espavilar-se per superar els inconvenients. Foto: José Maria Alguersuari

simples col·laboradors. Per això van ser els més durs de la nostra professió.

Si en parlo, d'Alguersuari, Merletti, Brangulí, Bert, Campaña, Dimas, Postius, Valls, Sáenz Guerrero, Soteras, Seguí, Pérez de Rozas i tants altres que oblidó, de ben segur, és perquè mai no he conegut gent com ells. Van ser una benedicció per a la nostra professió. Ho van ser. I van ser, també, sí, els dolents de la pel·lícula, els maltractats, els fills de Tarzan, els solitaris. Però només ells eren als llocs. Els periodistes, aquests que sí que havien fet la carrera, no tenien necessitat d'anar als llocs on passaven les coses. Trucaven a casa i qualsevol Pérez de Rozas els explicava el que havia vist, com era el lloc, la dimensió de l'incendi, qui hi havia, qui havia mort, els ferits i quant de temps van trigar a sufocar-lo. I

ells escrivien la nota. I l'acompanyaven de la foto. I s'oblidaven de la signatura, la signatura del fotògraf que sí que hi havia estat. Mai un redactor que va voler signar una nota es va oblidar de la signatura. La del fotògraf, tot sovint.

“La seva obsessió era no perdre's el moment, ser al lloc adequat en el moment just. A terra o enfilat dalt d'un escala”

Per això eren d'una pasta especial. Perquè els van obligar a viure al marge de la llei. De la llei del periodisme, de la llei de les redaccions, del sibirisme de les taules i les signatures. Per això continuen havent-hi periodistes i gairebé ja no queden fotoreporters. Els que hi ha, o quelcom de semblant, treballen per als

premis, per a Magnum, per a l'exposició, per a les guerres. Ni surt a compte. Pitjor encara, els mòbils i les minicàmeres digitals han acabat d'enterrar-los. Ara tothom es creu fotògraf.

UN CAÇADOR D'IMATGES

Una d'aquestes últimes bèsties ens ha deixat fa uns mesos després d'acompanyar-nos durant noranta anys. I quan dic bèstia, dic bèstia! Un autèntic animal del fotoperiodisme, un caçador d'imatges, un rastrejador de notícies, un gladiador de la carretera, un pare que, equipat amb càmeres mediocres i un laboratori de butxaca, de lavabo, va crear una família, els fills del qual van engrandir-ne el cognom; van fer, sí, millors fotos, més nítides, de millor qualitat, que es mantenien

Un petit incident en una cursa de karts durant la dècada dels anys seixanta. Alguersuari va cobrir un bon nombre d'esports.

en el temps, però, mai, mai, mai, van heretar-ne l'olfacte. Perquè era un olfacte de gos caçador, de terrassà, de vidvor. De "caçavides".

La vida de la gent d'aquesta mena, la vida del senyor Paco, aquesta generació de "l'arribar i moldre", es dedicava, únicament i exclusiva, al reporterisme. I els importava ben poc on havien d'anar, en quines condicions i què hi anaven a fer. Com fer-ho formava part de la seva personalitat, de la seva manera de treballar. I, en això, en això sí que hi havia distincions, diferències. Per exemple, al senyor Paco, li importava poc com fer-ho i, fins i tot, el resultat final. La seva obsessió era no perdre's el moment, ser al lloc adequat en el moment just. A terra o enfilat dalt d'una escala. A peu o damunt d'una Vespino. I, després, el resultat era l'instant, no si la foto estava ben enquadrada, ben editada, enfocada o no, trepidada o no, amb el diafragma correcte o la velocitat adequada. Ell segresta l'instant ("l'instant decisiu", que va definir Cartier-Bresson) i se l'endua a casa. O al vàter de l'hotel. O al cotxe. I, l'endemà, a un altre lloc, a una altra cuneta, a una altra escala. A la seva.

Deixeu-me que us relati alguns exemples d'aquesta vida de guineu esquivada del senyor Paco. Sí, ja sé que ho heu llegit a altres llocs, però deixeu-me que em repeteixi. Va ser un dels meus primers treballs. Ni tan sols havia acabat Ciències de la Informació a la Universitat de Bellaterra, així en deien llavors (el 1972) a la carrera de Periodisme. Feia feines de secretari de redacció, si fa o no fa, a la desapareguda, meravellosa i satírica (com gaudiríem ara amb l'"Olivergate") revista *Barrabás*, tot un èxit del periodisme

"Segrestava l'instant i se l'endua a casa. O al vàter de l'hotel. O al cotxe. I l'endemà, a una altra cuneta o escala. A la seva"

esportiu. I el meu cap i mestre, Alex J. Botines, em va dir un dia, sense més: "Chavalito, viuràs una experiència insuperable. Te'n vas al Ral·li de Montecarlo amb el Paco Alguersuari". Jo, que havia sentit molt a parlar dels Alguersuari perquè a casa només es parlava d'ells –i, és clar, del senyor Paco–, em vaig fregar les mans i vaig pensar: "De puta mare: Montecarlo, cotxes, curses, un somni".

Ha, ha, ha. Sí, sí, sí. El "Boti" sabia on m'enviava. Jo, no. Res del que vaig veure i vaig viure en aquell viatge s'ensenyava (s'ensenyava) a les facultats, però vaig aprendre com si hagués fet un màster al *New York Times*. O més, molt més!

Aquella mateixa nit em va trucar el senyor Paco: "Chavalito", i insisteix amb el "Chavalito", "m'ha dit l'Alex que vén amb mi. Estigues demà a casa a les cinc del matí". A les cinc del matí? "Surto en punt i ni per l'Alex m'espero".

I allà era jo a les cinc del matí. Ni la Palmira, ni la meravellosa Palmira, la dona del senyor Paco, s'havia llevat a aquella hora. Però sí que hi havia uns amics íntims de Pamplona del senyor Paco, que s'afegien al viatge perquè a l'Alguersuari li sortissin millor els comptes. És a dir, per compartir despeses. I jo allà, de júnior. Després d'un munt d'hores de viatge i més de deu entrepans, arribem a Montecarlo. I entrem a la sala de premsa del ral·li per recollir les acreditacions. No era fàcil, no, perquè, a més del seu passi de pàrquing (imprescindible per poder accedir als trams de la cursa), el

senyor Paco s'havia compromès a aconseguir un segon cartellet per a l'amo de l'hotel i així aconseguir abaratar una mica l'allotjament.

Com aconseguiria una segona acreditació? Ben fàcil: al maletger duia un immens cartell de toros que s'havia fet imprimir a les Rambles: El Viti, El Cordobés i Louis Vagner. O una cosa així. És a dir, el nom del cap de premsa del ral·li. Quan el va estendre sobre la taula del cap de premsa, aquell paio va al·lucinar. I, és clar, li va donar un segon passí.

"Chavalito", em va dir quan ens n'anàvem a dormir, "demà ens aixequem a les quatre del matí. Els primers cotxes arriben a les cinc, dalt de la muntanya". Collons, les quatre del matí! Ja sabia en Botines, ja, què feia!

I a dos quarts de cinc ens en vam anar cap a la muntanya. I arribem al cinquè revolt. No cal ni dir que no hi havia ni déu, que érem els únics a la muntanya. El senyor Paco va obrir novament el maletger i va treure una immensa pancarta de plàstic, impecablement feta, amb el logotip de la marca de bugies Champion.

Va lligar la tanca a un arbre i em va fer estendre-la i fer de pal a l'altre costat. És a dir, la pancarta se subjectava, en ple revolt, entre l'arbre i jo. I la movia a mesura que arribaven els participants i traçaven el revolt davant del cartell que jo i l'arbre sosteníem. Tot il·legal, és clar. Després, la setmana següent, vaig veure que alguna d'aquestes fotos sortia a diverses publicacions espanyoles en anuncis titulats: "Champion va ser a Montecarlo".

I així vam anar fent fotos i més fotos a diversos trams. Gairebé sempre amb participants modestos, molts espanyols i francesos. El senyor Paco, a les nits, es tancava al bany de l'hotel i, gairebé a les fosques, de manera molt, massa, casualana, es passava hores copiant fotos. I al matí següent ens presentàvem a la sortida del tram a vendre-les als participants, els quals les adquirien encantats, admirats de tenir-ne les fotos tan aviat.

Poc importava que als dos anys aquestes fotos s'engroguissin. Eren, més que mai, instantànies. És a dir, fotos del moment. I així va fer el senyor Paco 32 ral·lis de Montecarlo, 26 Tour de França, 20 Giro d'Itàlia o sis edicions dels Jocs Olímpics. Als jocs de Moscou es va endur fins i tot

"Fou prodigiós Un mestre sense alumnes. Un home que va arribar a enviar rotlles de fotos amb coloms missatgers"

una Vespino, com si fos el cartell de la *corrida* del senyor Vagner.

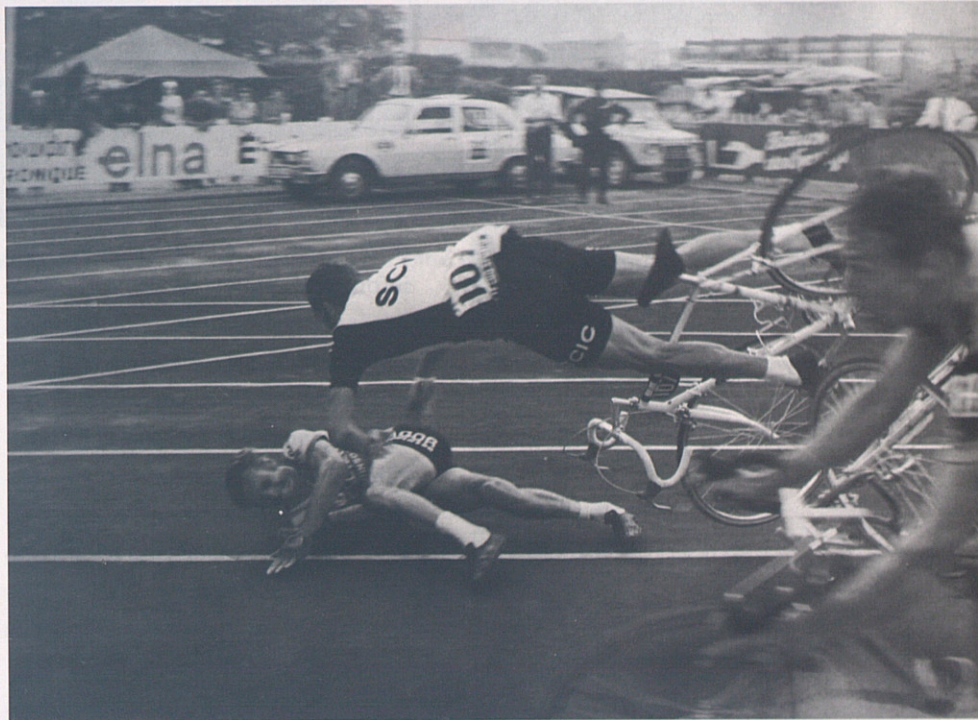
El senyor Paco fou prodigiós. Un mestre sense alumnes. Un home que va arribar a enviar rotlles de fotos amb coloms missatgers. Un bonàs a qui li queien els

Trap, amb amics, envoltat de queviures, d'entrepens, de llonganisses, de tanques il·legals i líquids de laboratori.

Aquest mestre va morir a mitjan octubre. Ja us ho fareu, nens de les "unis" que aspireu a ser editorialistes de t... no heu conegut un dels més grans. Jo sí! Jo

li he subjectat la tanca de plàstic de Champion i l'he ajudat a vendre les seves fotos groguenques. I, sense ser-ho, o ho vaig ser, que coi!, puc dir que vaig ser el seu fill. Perquè així em sento. Vaig tenir, ja veieu, més sort que vosaltres.

PD: Quan va morir el senyor Paco li vaig enviar, és clar, un SMS al seu fill Jaime i aquesta va ser la seva contesta-

Una aparatosa caiguda en plena carrera durant un Tour, als anys seixanta

coneixements, les picardies, de les mans, i no tenia ningú al costat per collir-les. Per això el "Botí" em va enviar a Montecarlo, perquè veiés com treballava un dels mestres del fotoperiodisme, del reporterisme del segle passat. I cap allà me'n vaig anar, sense saber que viatjava amb la família

ció, que comparteixo i que em va posar la pell de gallina: "L'Internet, Emilio, ha acabat amb el diferencial del talent, de l'enginy i la determinació d'aixecar-se a les cinc del matí. Així era el meu pare. Així era el teu. Així eren ells, una generació única, insubstituïble".